

Euroopan unioni
Aluepolitiikka

info regio

panorama

9

Maaliskuu 2003

Haastattelu

Euradan
puheenjohtaja
Göran Ekström

Yhteistyö

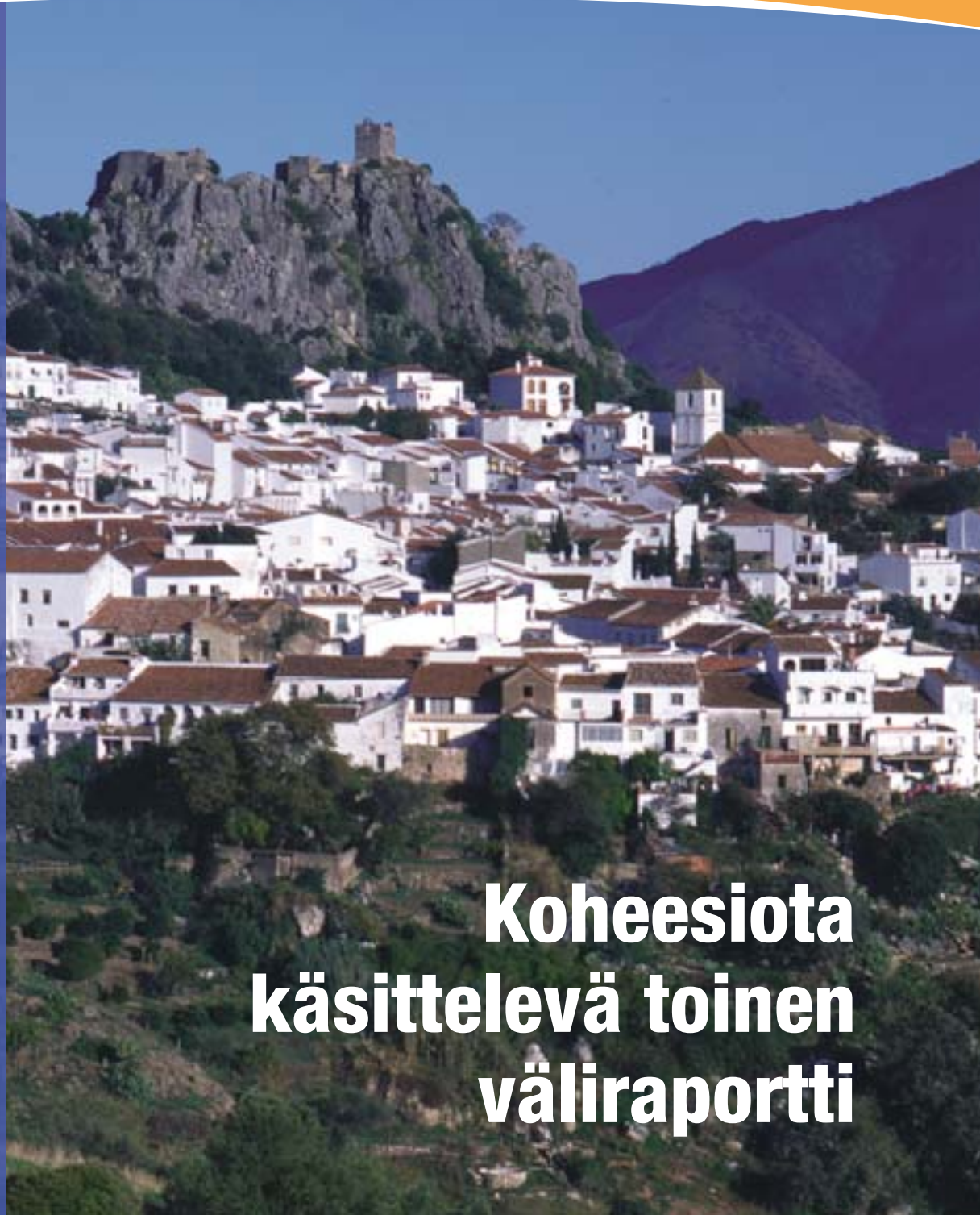
Peace-
toimintaohjelma

Tutustumismatka
ehdokasmaahan

Tsekki

Tutustumismatka
alueeseen

Norte (Portugali)

**Koheesiota
käsittelevä toinen
väliraportti**

Göran Ekström

Euradan puheenjohtaja

Miksi Euroopan kehityskeskusten liitto Eurada perustettiin vuonna 1991?

Euradan perustaminen vuonna 1991 on suhteutettava 80-luvun lopun tilanteeseen. Tuolloin huomion kohteena oli laajojen sisämarkkinoiden luomiseen tähtäävä hanke, ja samoihin aikoihin alkoi rakennerahastojen ensimmäinen monivuotinen ohjelmakausi. Sisämarkkinoiden toteutumisen myötä eräiden alueellisten kehityskeskusten johtajat halusivat selvittää, millä tavoin muut johtajat valmistautuivat mukauttamaan alueidensa sosioekonomisia rakenteita Euroopan unionin syventämistä varten.

Rakennerahastojen kausi 1988–1994 oli alueellisille kehityskeskustoille kiintoisa myös siksi, että tuolloin syntyivät yhteisöaloitteen, kokonaisavustuksen ja alueiden välisen yhteistyön käsitteet. Ne

olivat aiheina erittäin lupaavia Euroopan komission yksiköiden kanssa käytävän vuoropuhelun ja alueellisten kehityskeskusten vastuuhenkilöiden välisen ajatustenvaihdon kannalta.

Eurada on itse asiassa konkreettista seurausta aluepolitiikan pääosaston tukitoimesta, joka myönnettiin nykyistä Recite-ohjelmaa⁽¹⁾ edeltäneen välineen puitteissa. Parikymmentä vapaamuotoisesti verkottunutta alueellista kehityskeskusta oli saanut yhteisön rahoitusta kokemusten vaihtamiseksi sisäsyntyisen kehityksen alalla. Se, että kymmenvuotias Eurada toimii edelleen, osoittaa, että Recite-ohjelmassa asetetut tavoitteet on saavutettu. Euradalle asetettu tehtävä kehittyä alueellisen talouskehityksen ammattilaisten järjestöksi ei ole muuttunut liiton kymmenvuotisen olemassaolon aikana.

Käsitteellä "kehityskeskus" voidaan tarkoittaa kovin erilaisia organisaatioita pienestä paikallisesta kehityskeskuksesta aina valtakunnalliseen hallituksen virastoon. Miten Euradan jäsenkunta sijoittuu näiden ääripäiden väliin?

Eurada on hyväksynyt hyvin yksityiskohtaiset säännöt, joiden avulla määritellään, millaiset kehityskeskukset voivat liittyä sen jäseniksi. Tiivistäen sanottuna Euradan jäseneksi hyväksyttävän alueellisen kehityskeskuksen on toimittava yhtä kuntaa laajemmalla alueella. Tästä johtuen jäsenkeskukset ovat keskenään varsin samanlaisia. Olemme huomanneet

käytännössä, että liitossamme käsiteltävät asiat kiinnostavat useimmiten ainoastaan tiettyä kokoluokkaa suurempia kehityskeskustoja, joiden suuruutta mitataan siis väestön ja yrittäjien määrän perusteella.

Euroopan unionissa toimivien järjestöjen erilaisuus ei siten ole varsinainen ongelma. Usein tulee sitä vastoin vaikutelma, että monet muutkin alueelliset toimijat hyötyisivät suuresti tietämyksen ja osaamisen kasvamisesta, jos ne osallistuisivat toimintaamme. Marraskuussa 2002 järjestettyyn vuosittaiseen tapahtumaamme Agoradaan osallistui erittäin vähän tavoite 1 -alueiden edustajia. Tapahtumassa käsiteltiin yrittäjyyden edistämistä alueilla seuraavan vuosikymmenen aikana. Jos oletamme, että kokemusten jakaminen lisää osaamista, Euradan toiminnan tahattomana sivuvaikutuksena on, että toimeliaimpien alueiden alueellisten kehityskeskusten valmiudet vahvistuvat ja kehityksessä jälkeensä jääneiden alueiden toimijat jäävät "tuuliajolle".

Miten liitonne päätehtävät eli vuoropuhelu Euroopan komission kanssa ja erityishankkeiden hallinnointi painottuvat toiminnassanne?

Eurada on aina määritellyt itsensä lobbauksorganisaatioksi, jonka tehtävänä on ennakoiva tiedottaminen. Näin ollen Euroopan komission eri yksiköiden kanssa käytävään vuoropuheluun kiinnitetään

Sisällys

Vastaava toimittaja: Thierry Daman, Euroopan komissio, aluepolitiikan pääosasto

Tämä lehti julkaistaan kaikilla EU:n 11 virallisella kielellä Internet-osoitteessa http://euro-pa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm ja painettuna kierrätyspaperille viidellä EU:n virallisella kielellä (englanti, espanja, italia, ranska ja saksa). Tämän julkaisun kirjoitukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Valokuvat (sivut): Eurada (2), Chris Heymans (4), Children of Ireland Group (6), FORMA (10), Ministerstvo pro Místní Rozvoj (11), Região do Norte (13), AEIDL (15)
Kansi: Felipe Crespo

4

Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä toinen väliraportti

6

Peace-toimintaohjelma: Keskinäinen tuntemus perustana yhteiselolle

paljon huomiota. Vuoropuhelu on hyvin monipuolista: käsittelemämme kysymyksiin kuuluvat muun muassa rakennerahastojen hallinnoinnin yksinkertaistaminen, valtiontukipolitiikka, yrittäjyys, kaupunkien kestävä kehitys ja pk-yritysten rahoituksen saanti.

Eurada on tietenkin hallinnoinut myös erityishankkeita. Vuosien varrella toteutetuille hankkeille on yhteistä joko se, että ne mahdollistavat taitotiedon todellisen vaihdon ohjauksen tai alueellisten toimijoiden verkottamisen avulla, tai se, että ne koskevat aivan uusia aihealueita.

Eurada on tutkinut paljon esikuva-analyysejä eli alueiden kilpailukykyyn vertailevaa tutkimusta. Mitä tästä tutkimustyöstä on tähän mennessä opittu?

Eurada on kehittänyt vuodesta 1997 alkaen protomallia, jonka avulla tutkitaan vertailevasti alueiden taloudellisen toiminnan edistämistä vastuussa olevien organisaatioiden suorittamissa. Malli perustuu tilastotietojen keräämiseen ja tulkintaan. Lisäksi havaitut hyvät käytännöt kuvataan vakioidussa muodossa, niin että tutkimukseen osallistuvien alueellisten kehityskeskusten käytäntöjä voidaan tosiasiallisesti verrata. Kehitetty malli eroaa muista tiedossamme olevista vastaavista menettelyistä siinä, ettei sen avulla pyritä luokittelemaan käytäntöjä tai asettamaan niitä paremmuusjärjestykseen ja ettei se ole pelkkä osallistujien itse hyväksi katsomien käytäntöjen kokoelma.

Olemme saaneet tutkimustyössämme selville seuraavaa: A. Esikuva-analyysejä voidaan soveltaa julkiseen aluepolitiikkaan. B. Malli on helppo ymmärtää ja toteuttaa käytännössä, eikä se vaadi kohtuuttomasti työtä. Sen rahoitus ei näin ollen tule liian kalliiksi. C. Mallin avulla löydetään hyvät käytännöt alueilta, joita ei muuten koskaan mainittaisi esimerkiksi alueina. D. Malli pakottaa tutkimukseen osallistujat arvioimaan itseään yhä uudelleen.

Kokemus on osoittanut myös sen, etteivät kaikki alueet määrittele käsitteitä samalla tavoin.

Olemme tietoisia siitä, että tähän ensi kokeiluun on saatava mukaan mahdollisimman monta alueellista organisaatiota, jotta tulokset ovat todellisuudessa merkittäviä. Tiedämme myös, että esikuva-analyysi onnistuu menetelmänä vain silloin, kun kaikkein ylimmän tason päättäjät sitoutuvat siihen ja hyödyntävät siitä saatavia tietoja rakenteidensa kehittämiseksi edelleen.

Mikä on Euradan asema ensinnäkin laajentumisen yhteydessä ja toiseksi seuraavalla vuonna 2007 alkavalla ohjelmakaudella?

Euradan kannalta laajentuminen tapahtui jo vuonna 1995, kun päätimme hyväksyä jäseniksi myös Keski- ja Itä-Euroopan maiden alueellisia kehityskeskuksia. Olemme vuodesta 2000 alkaen järjestäneet vuosittain suuren tapahtuman erityisesti näiden maiden alueellisille kehityskeskustoille. Rakennerahastojen osalta olemme selvittäneet ennen kaikkea ongelmia, jotka liittyvät niiden täytäntöönpanoon. Tällaisia ovat muun muassa investointien merkitys yrittäjyyttä koskevilla aloilla, pk-yritysten rahoitusmahdollisuudet, innovointi sekä yhteisöjen eri politiikkojen (ympäristö, valtionavun valvonta, julkiset hankinnat, tutkimus ja kehitys jne.) ja rakennerahastojen välillä ilmenevä yhteisvaikutus tai sen puuttuminen samoin kuin hallinnon yksinkertaistaminen. Menettelyt monimutkaistuvat varsin usein jäsenvaltioiden viranomaisten asettamien vaatimusten vuoksi.

Yksi Euradan päävaatimuksista vuoden 2006 jälkeisellä kaudella on pk-yrityksiä tukevan yhteisön politiikan vahvistaminen erityisesti alueilla, joille ei voida myöntää tukea rakennerahastoista.

(¹) Recite (REgions and CITies for Europe) toimintaohjelman tarkoituksena oli edistää taitotiedon vaihtoa paikallisviranomaisverkostojen välillä. Tätä varten 15 eurooppalaisen verkoston käyttöön annettiin vuosina 1991–1995 kaikkiaan 4,2 miljoonaa ecua.

Alueelliset kehityskeskukset liittoutuvat

Joulukuussa 1991 perustetussa Euroopan kehityskeskusten liitossa Euradassa on jäseninä noin 150 kehityskeskusta kaikkiaan 25:stä Euroopan unionin ja Keski- ja Itä-Euroopan maasta.

Euradan toimintaohjelma jäsenyytensä seuraavien painopistealueiden ympärille:

- aluekehitysstrategioita koskevien tietojen vaihto, yritysten tukeminen ja kehityskeskusten johdon kouluttaminen
- yhteisön politiikkojen vaikutusten analysointi
- kehityskeskusten yhteistyöhankkeiden kehittäminen
- paikalliseen ja alueelliseen talouskehitykseen liittyvien innovatiivisten ja siirrettävien tekniikoiden edistäminen
- erityisalojen tai yleistajuisten tietojen levittäminen sekä yhteisön politiikoista että paikallisen ja alueellisen talouskehityksen "hyvistä käytännöistä"
- Euroopan komission rahoitusta saavien yhteistyöhankkeiden hallinnointi.

Yhteystiedot:

Secrétariat EURADA
Avenue des Arts, 12 - Boîte 7
B-1210 Bruxelles
Puh. +32 2 218 43 13
Faksi +32 2 218 45 83
Sähköposti: info@eurada.org
Verkkosivut:
www.eurada.org

9

Tseki: Valmiina palvelukseen – Kysymyksiä Tsekin aluekehitysministerille Pavel Nemecille

12

Portugalín Norte: Tasapainotusta ja innovointia

14

INTERREG III A Rhein-Maas-Nord: Elintarviketurvallisuutta yli rajojen

Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä toinen väliraportti

Euroopan komissio hyväksyi 30. tammikuuta 2003 taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevän toisen väliraportin.

Väliraportin julkaiseminen perustuu komission sitoumukseen raportoida neuvostolle säännöllisesti valmistelemaan ehdotuksista koheesiopolitiikan jatkamiseksi vuoden 2006 jälkeen. Millainen siis on Euroopan taloudellisen ja sosiaalisen koheesion nykytila ja mitkä ovat olleet tärkeimmät kehityssuuntaukset tammikuussa 2002 julkaistun ensimmäisen väliraportin jälkeen?

Kasvun hidastuminen

Euroopan unionin talouskasvu hidastui merkittävästi vuonna 2001: 15 jäsenvaltion BKT kasvoi ainoastaan 1,5 prosenttia. Vuonna 2000 kasvuprosentti oli 3,5. Hidastumisen odotetaan vaikuttavan erityisen haitallisesti unionin köyhimpiin alueisiin.

Kreikka lukuun ottamatta koheesiomaat ovat lähestyneet edelleen unionin muita maita. Irlannissa kasvu on ollut jatkuvaa, ja sen asukaskohtainen BKT ostovoimaan suhteutettuna vuonna 2001 oli 118 prosenttia yhteisön keskiarvosta (oltuaan 115 prosenttia vuonna 2000 ja vain 64 prosenttia vuonna 1988).

Jäsenvaltioiden sisäiset alueelliset erot kasvoivat edelleen vuonna 2000. Silti alueiden väliset erot pysyivät lähes ennallaan vuosina 1995-2000 kaikkien 15 jäsenvaltion alueiden kesken tarkasteltaessa. Tämä johtui jäsenvaltioiden lähentymisestä.

Tavoite 1 -alueilla asukaskohtainen tulo oli vuonna 2000 hieman yli 71 prosenttia yhteisön keskiarvosta. Lähentymisen vaikutus näkyy selvemmin viisivuotiskauskoissa, sillä tuloerot kapenivat 1,5 prosenttiyksikköä vuodesta 1995 vuoteen 2000 ja 2 prosenttiyksikköä tavoitteen 1 tukikelpoisilla alueilla vuoteen 1989 verrattuna, mikä todistaa rakennerahastojen tehokkuudesta pitkällä aikavälillä.

25 jäsenvaltion unionissa on kolmenlaisia maita:

- köyhimmät kahdeksan tulevaa jäsenvaltiota, joiden asukaskohtainen BKT on 42 prosenttia yhteisön keskiarvosta
- keskiryhmä (Espanja, Kypros, Portugali, Slovenia, Kreikka), joka sijoittuu välille 71–92 prosenttia keskiarvosta
- muiden nykyisten jäsenvaltioiden ryhmä, jossa keskimääräinen asukaskohtainen

BKT on vähintään 115 prosenttia yhteisön keskiarvosta.

Erot kasvavat laajentumisen jälkeen. Uusimpien tilastojen perusteella nykyisten 15 jäsenvaltion 48 alueella (joilla asuu 18 prosenttia väestöstä eli 68 miljoonaa asukasta) asukaskohtainen tulo on alle 75 prosenttia yhteisön keskiarvosta. Kun jäsenvaltioita on 25, tällaisia alueita on 67, ja niillä asuu 25 prosenttia väestöstä eli 116 miljoonaa henkeä. Laajentuneessa 25 jäsenvaltion unionissa kaikkein rikkaimpiin alueisiin kuuluvan 10 prosentin ja kaikkein köyhimpiin alueisiin kuuluvan 10 prosentin välinen suhdeluku on 4,3 (kun se 15 jäsenvaltion unionissa on 2,6).

Talouden kasvun hidastumisen vaikutus työllisyyteen on ollut odotettua vähäisempää. Unionin työllisyyden pääsuuntaukset ovat seuraavat:

- Työllisyyden kasvu oli vähäistä vuonna 2001. Työttömyysaste kasvoi hieman vuoden 2002 ensimmäisellä puoliskolla 7,7 prosenttiin. Erityisen korkea se on Italiassa, Kreikassa ja Espanjassa, joissa se liittyy erityisesti naisten ja nuorten työttömyyteen.
- Alueelliset työllisyyserot supistuivat mutta pysyivät edelleen suurina: Alueilla, joilla työllisyysaste on korkein, sen keskiarvo on 78,1 prosenttia. Työllisyysasteeltaan heikoimmilla alueilla keskiarvo on 48 prosenttia. Työttömyysasteella mitattuna alueiden

välinen ero on 2,3–19,7 prosenttia. Suurimmat jäsenvaltion sisäiset erot havaittiin Italiassa ja Ranskassa, jos sen merentakaiset departementit (DOM) otetaan huomioon.

- Sosiaalinen koheesio eteni edelleen hitaasti. Rikkaimpien ja köyhimpien alueiden kokonaistulojen ero on pienentynyt, samoin kansallisen köyhyysrajan alapuolella elävien eurooppalaisten määrä.

Ehdokasmaat:

- Työllisyys on kärsinyt vuoden 2001 talouskriisistä. Viiden vuoden ajan havaittu jatkuva työllisyysasteen lasku jatkui edelleen, vaikka palvelualalla havaittiinkin tuntuvaa nousua. Vain Slovenian ja Kyproksen työllisyysaste ylittää yhteisön keskiarvon. Uusissa jäsenvaltioissa arvioidaan tarvittavan 3 miljoonaa uutta työpaikkaa, jotta ne saavuttavat nykyisen unionin työllisyystason.
- Alueiden väliset työllisyyserot ovat pienemmät kuin EU:ssa mutta silti melkoiset. Vuoden 2001 työttömyysaste oli 13 prosenttia. Parhaassa asemassa olevilla alueilla se oli 3,6 prosenttia ja huonoimmassa asemassa olevilla alueilla 24,3 prosenttia.

Uutta valaistusta

Komission tutkimuksesta, jossa selvitettiin tavoitteen 1 rahoituksen oletettua

taloudellista vaikutusta vuosina 2000–2006, on saatu rohkaisevia tuloksia. Siinä todetaan muun muassa, että Portugalin kokonais-BKT on kyseisellä kaudella 3,5 prosenttia suurempi kuin ilman yhteisön tukea (vastaava luku on Kreikassa 2,2 prosenttia, Etelä-Italiassa (Mezzogiorno) 1,7 prosenttia, Itä-Saksassa 1,6 prosenttia ja Espanjassa 1,1 prosenttia). Lisäksi tavoite 1 -alueille annettavan tuen vaikutukset ulottuvat alueiden ulkopuolelle, sillä neljännes alkuperäisistä maksuista hyödyttää muita unionin alueita ja kymmenesosa yhteisön ulkopuolisia maita.

Saatavilla on nyt myös uusia indikaattoreita teknisen kehityksen tilasta, ja ne vahvistavat Etelä-Euroopan maiden jälkeenjääneisyyden teknisen innovaation ja tietoon perustuvan talouden kasvun suhteen. Suomessa, Ruotsissa ja Saksassa patenttihakemusten määrä miljoonaa asukasta kohden on vähintään kaksi kertaa niin suuri kuin Euroopan keskiarvo, kun se Irlannissa, Italiassa, Espanjassa, Kreikassa ja Portugalissa on vain puolet keskiarvosta. Alueelliset erot ovat tällä alalla erittäin suuret ja korostuvat vielä huipputeknikassa. Nämä kehityssuuntauksat saavat laajalti vahvistusta tarkasteltaessa tutkimukseen ja kehitykseen liittyvien kustannusten osuuksia. Ehdokasmaista investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen ovat suhteellisesti suurimmat Sloveniassa ja Tshekissä.

Euroopan komissio on käynnistänyt sarjan koheesion alueellista osatekijää koskevia tutkimuksia. Yhdessä niistä selvitetään saarialueiden ja toisessa vuoristoalueiden tilannetta. Kahdessa tutkimuksessa hahmotellaan henkisen kehityksen roolia alueellisessa kehityksessä, maailmantaloudessa ja tietoon perustuvassa taloudessa.

Keskustelu koheesiopolitiikan tulevaisuudesta

Toisessa väliraportissa esitetään katsaus myös vuonna 2002 käytyihin keskusteluihin koheesiopolitiikan tulevaisuudesta. Siinä tiivistetään unionin eri toimielinten (neuvoston, Euroopan parlamentin, Talous- ja sosiaalikomitean ja Alueiden komitean) asiaa koskevat lausunnot sekä komission viime vuonna järjestämiin neljään laajaan seminaariin osallistuneiden tahojen esittämät huolenaiheet. Euroopan koheesiopolitiikan tulevaisuus on herättänyt tähän mennessä seuraavia ajatuksia:

- Vähiten kehittyneiden alueiden ensisijaisuudesta vallitsee yksimielisyys, ja niiden määrittelyperuste, 75 prosenttia EU:n BKT:n keskiarvosta NUTS II -tasolla, hyväksytään laajalti. Täydentävien määrittelyperusteiden huomioon ottaminen tulee säännönmukaisesti esiin.
- Perustamissopimuksen 299 artiklassa mainittujen syrjäisimpien alueiden edustajat esittivät näiden alueiden sisällyttämismahdollisuutta tähän luokkaan. ”Tilastollista vaikutusta” näihin nykyisiin tukikeleihin tavoite 1 -alueisiin, joita on 15, voitaisiin tasapainottaa tasapuolisen ja nykyistä laajemman siirtymäjärjestelyn avulla. Saarten ja pohjoismaiden harvaanasuttujen alueiden edustajat esittivät lisäksi perusteluja heidän erityistilanteensa huomioon ottamiseksi tulevassa koheesiopolitiikassa.
- Muiden kuin vähiten kehittyneiden alueiden tukeminen saa kannatusta usealta taholta. Tässä yhteydessä vaaditaan usein lisäämään yksinkertaistamista ja hajauttamista sekä keskittymään yhteisön ensisijaisiin tavoitteisiin ja alueelliseen

kilpailukykyyn. Tuen aluejakoa ei enää pidetä tarpeellisena. Tavoite 2 –tuen aluejaon poistamisen mahdolliset vaikutukset alueellisiin valtiontukiin otettiin esiin useita kertoja.

- Kokemusten vaihdon ja yhteistyön vaikutukset tunnustetaan laajalti erityisesti rajat ylittävissä toiminnassa.
- Vuonna 2002 viitattiin useaan otteeseen yhteisön eri politiikkojen (kalastus-, kilpailu-, maatalous-, liikenne-, ympäristö- sekä tutkimus- ja kehityspolitiikan) parempaan yhteisvaikutukseen taloudellisen ja sosiaalisen koheesion kannalta.

Laajentumiseen valmistautuminen

Toisessa väliraportissa mainitaan vielä lyhyesti laajentumiseen valmistautumisen tilanne. Liittymisneuvottelut päättyivät Kööpenhaminan Eurooppa-neuvostossa, ja tässä valmistautumisvaiheessa on keskeisen tärkeää saattaa valmiiksi tulevia jäsenvaltioita koskevat rakennerahastojen ohjelma-asiakirjat ja varmistaa niiden tehokas täytäntöönpano heti liittymispäivästä alkaen. Heinäkuussa 2003 esitellään erityiskertomus ehdokasmaiden neuvottelujen puitteissa tekemien aluepoliittisten sitoumusten konkreettisesta toteutumisesta.

Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä toinen väliraportti on luettavissa osoitteessa:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim2_fi.htm

Koheesio muutamien tunnuslukuin

- 25 jäsenvaltioon laajentuneessa unionissa rikkaimpien alueiden 10 prosentin ja köyhimpien alueiden 10 prosentin välinen suhdeluku on 4,3 (oltuaan 15 jäsenvaltion unionissa 2,6).
- Nykyisten 15 jäsenvaltion alueista 48:ssä (18 prosenttia väestöstä eli 68 miljoonaa asukasta) BKT on alle 75 prosenttia yhteisön keskiarvosta. 25 jäsenvaltioon laajentuneessa unionissa nykyisten jäsenvaltioiden alueista vain 30 (12 prosenttia väestöstä eli 47 miljoonaa henkeä) jää uuteen keskiarvoon suhteutetun 75 prosentin kynnysarvon alapuolelle. 27 jäsenvaltion unionissa tällaisia alueita olisi enää 18 (6 prosenttia väestöstä eli 24 miljoonaa henkeä).
- 15 prosenttia eurooppalaisista elää kansallisen köyhyysrajan alapuolella (jos muut sosiaalietuudet kuin vanhuuseläkkeet jätetään huomiotta, luku on 24 prosenttia).
- Jokainen rakennerahastoista tavoite 1 -alueille maksettu euro on kasvatannut alueiden BKT:ta 1,33 eurolla, mikä heijastuu myös rikkaampiin alueisiin: neljännes alkuperäisistä maksuista hyödyttää unionin muita alueita.

Kööpenhaminan Eurooppa-neuvosto (joulukuu 2002): Koheesiorahaston ja rakennerahastojen jakautuminen uusissa jäsenvaltioissa vuosina 2004-2006 (miljoonaa euroa, vuoden 1999 hintataso)

Maa	Koheesiorahasto Ohjeellinen jakautuminen, prosenttia kokonaissummasta	Rakennerahastot						Yhteensä
		Tavoite 1	Tavoite 2	Tavoite 3	KOR (kalastus)	Yhteisöaloitteet		
						INTERREG	Equal	
Kypros	0,43 %-0,84 %	0	24,9	19,5	3,0	3,8	1,6	52,8
Viro	2,88 %-4,39 %	328,6	0	0	0	9,4	3,6	341,6
Unkari	11,58 %-14,61 %	1 765,4	0	0	0	60,9	26,8	1 853,1
Latvia	5,07 %-7,08 %	554,2	0	0	0	13,5	7,1	574,8
Liettua	6,15 %-8,17 %	792,1	0	0	0	19,9	10,5	822,5
Malta	0,16 %-0,36 %	55,9	0	0	0	2,1	1,1	59,1
Puola	45,65 %-52,72 %	7 320,7	0	0	0	196,1	118,5	7 635,3
Tseki	9,76 %-12,28 %	1 286,4	63,3	52,2	0	60,9	28,4	1 491,2
Slovenia	1,72 %-2,73 %	210,1	0	0	0	21,0	5,7	236,8
Slovakia	5,71 %-7,72 %	920,9	33,0	39,9	0	36,8	19,7	1 050,3
YHTEENSÄ	7 590,5	13 234,3	121,2	111,6	3,0	424,4	223,0	14 117,5

Pohjois-Irlannin ja Irlannin raja-alueen Peace-tukiohjelma

Rauhan ja sovinnon puolesta

Peace-ohjelma on monessakin mielessä esimerkillinen – paitsi rakennerahastojen puitteissa ainutlaatuisen tavoitteensa myös täytäntöönpanossa noudatettavan urauurtavan lähestymistapansa ansiosta.

Pohjois-Irlanti sitoutui rauhaan 1990-luvun puolivälissä. Vastapuolten vuonna 1994 solmima tulitauko ja Belfastin ”pitkänperjantain-sopimus” vuonna 1998 olivat merkkipaaluja tällä vaikealla – ja edelleen jatkuvalla – tiellä kohti rauhaa.

Euroopan unioni tukee aktiivisesti rauhanprosessia ainutlaatuisen rakennerahastojen tukiohjelman avulla. Komissio esitti jo vuoden 1994 lopulla ajatuksen viisivuotisesta yhteisöaloitteesta Pohjois-Irlannin ja Irlannin tasavallan rajakreivikuntien tukemiseksi. Siitä

tuli ”erityinen tukiohjelma rauhan ja sovinnon aikaansaamiseksi”, joka nyttemmin tunnetaan paremmin nimellä Peace I.

Yhteisön rahoitusosuus oli 500 miljoonaa euroa, ja Peace I:n avulla rahoitettiin vuosina 1995–1999 kokonaista 12 000 hanketta – luku on suhteutettava kaikkiaan noin 2 miljoonan hengen väestöön – tukiohjelman ensisijaisilla tavoitealoilla. Niitä olivat työllisyys, kaupunki- ja maaseutualueiden elvyttäminen, sosiaalinen osallisuus, tuki

tuotannollisille investoinneille ja yrityksille sekä rajat ylittävä yhteistyö. Peace-ohjelman merkitys perustuu kuitenkin ensisijaisesti siihen, että sen puitteissa on voitu tukea Pohjois-Irlannin konfliktista erityisesti kärsineitä väestöryhmiä hankkeilla, joita ei aiemmin ole voitu rahoittaa yhteisön varoista. Tällaisia ovat psykologinen ja sosiaalinen apu iskujen uhreille ja heidän perheilleen, puolisoitaallisiin järjestöihin kuuluneiden entisten vankien sopeuttaminen työelämään, katolisten ja protestanttien nuorten ja naisten osallistuminen lähentymishankkeisiin yhteisöjen välisillä puskurivyöhykkeillä jne.

Peace-ohjelman omalaatuisuus perustuu myös sen täytöntöönpanomekanismeissa sovellettuun innovatiiviseen lähestymistapaan: EU:ssa ei milloinkaan aikaisemmin ole kokeiltu näin laajaa ohjelmaa, joka on samalla rajaseutuohjelma (Interreg-ohjelmien tapaan), jossa hallinnointi pyritään viemään mahdollisimman lähelle kentän tarpeita osoittamalla suurin osa varoista paikallistason kumppaneille ja kansalaisjärjestöille ja jonka osallistujiksi on otettu nimenomaisesti kaikki alueen uskonnolliset yhteisöt ja poliittiset suuntaukset.

Peace I:stä Peace II:een

Maaliskuussa 1999 Berliinin Eurooppa-neuvosto totesi Peace I:n onnistuneen ja rauhanprosessiin liittyvien erityistarpeiden pysyneen ennallaan. Se päätti jatkaa ohjelmaa viidellä vuodella.

Uudelle Peace II -vaiheelle vuosiksi 2000-2004 osoitettu kokonaisbudjetti on yli 700 miljoonaa euroa, josta rakennerahastojen osuus on 531 miljoonaa. Kuten Peace I -ohjelmankin kohdalla, noin 80 prosenttia ohjelman kokonaismäärärahoista osoitetaan Pohjois-Irlannissa toteutettaviin hankkeisiin ja 20 prosenttia Irlannin rajaseudulle. Kaikkiaan 15 prosenttia koko ohjelmasta on varattu rajat ylittäviin hankkeisiin.

Peace II toteutetaan aiemmasta poikkeavassa institutionaalisessa ympäristössä. Belfastin sopimuksen perusteella perustettiin aikoinaan rajat ylittäviä hallinto-organisaatioita, jotka kattavat koko Irlannin saaren. Niihin kuuluva "Special EU Programme Body" toimii nyt Peace-ohjelman keskitettynä hallinnointiviranomaisena. Sama koskee myös Interreg-ohjelmaa. Peace II -ohjelmassa on

säilytetty ja osin myös vahvistettu Peace I:n onnistumiseen vaikuttaneita erityispiirteitä. Rahoitus keskitetään vastaisuudessa konflikteista erityisesti kärsiviksi määritellyille ryhmille, aloille ja alueille. Lisäksi painotetaan hankkeita, jotka ylittävät ryhmittymien väliset rajat tai joiden voidaan osoittaa ajan oloon lähentävän katolisia ja protestantteja. Edeltäjänsä talouspainotteisemman Peace II -ohjelman ensisijaisina tavoitteina ovat talouden uudistaminen, sosiaalinen osallistaminen, kotouttaminen ja sovittelu, paikalliset kehityshankkeet, alueellinen avautuminen ja rajat ylittävä yhteistyö.

Hyvän tahdon vapauttaminen

Pohjois-Irlannin konflikti on aina ollut maailman huomion keskipisteessä, joten sen rauhanprosessikin herättää yleismaailmallista kiinnostusta. Tulitauosta ja Belfastin sopimuksesta huolimatta poliittinen väkivalta varjostaa kauttaaltaan pohjoisirlantilaista yhteiskuntaa. Koska Peace-ohjelma noudattaa EU:n – ja sen rakennerahastojen – mukaista logiikkaa, sen ympärille on rakentunut tavallaan sen oma vuoropuhelu- ja työyhteisö, joka on avoin hyvään pyrkiville ihmisille, jotka vallitsevien suuntausten aiheuttamista vaikeuksista huolimatta toivovat osapuolten lähestyvän toisiaan. Tässä mielessä Peace-ohjelma liittyy saumattomasti uuteen poliittiseen tilanteeseen, jossa poliittisen tason rauhanprosessiin yhdistetään sosiaalista ja taloudellista kenttätoimintaa. Panostus on Euroopan unionille erityisen merkittävä, ja se voi hyödyntää saamaansa kokemusta tarvittaessa muilla konflikteista vapautuvilla alueilla.

Yhteystiedot:

Special EU Programmes Body (SEUPB)

6 Cromac Place, UK-Belfast BT7 2JB

Pub. +44 28 90 26 6660

Faksi +44 28 90 266661/92

Sähköposti: info@seupb.org

Verkkosivut: www.seupb.org

(hallinnointiviranomaisen sivusto) www.eugrants.org

(Pohjois-Irlannin rakennerahastot)

Monikulttuurista yhteistyötä Pohjois-Irlannin Ballymacarretin ja Irlannin Ballybofeyn kesken

Keskinäinen tuntemus perustana yhteiselolle

Taloudellisten ja uskonnollisten tekijöiden lisäksi Pohjois-Irlannin konfliktiin liittyy kahtalainen eristyisyys: protestanttien ja katolisten välille on syöpynyt todellinen kulttuurien kuilu. Kumpikin yhteisö on muovannut itselleen oman kulttuurin, kansanperinteen, laulunsa, urheilulajinsa. Belfastin protestanttien ja Irlannin rajaseudun katolisten nuorten välinen yhteistyö saattaa hyvinkin luoda pohjan pysyvälle rauhalle lisätessään mahdollisuuksia tutustua elämään ”toisella puolen”.

Itä-Belfastin protestanttinen työläiskaupunginosa Ballymacarret on unionistien linnake, jolla ei koskaan ole ollut minkäänlaisia suhteita – kuten asia voidaan lievimmillään ilmaista – katoliseen yhteisöön ja vielä vähemmän rajan eteläpuolelle.

Ballymacarretin kulttuuri- ja taideyhdistys (Ballymacarret Arts and Cultural Society) perustettiin vuonna 1996 edistämään protestanttista kulttuuria rauhanomaisiin tarkoituksiin. Se sai vuonna 1999 Peace I –rahoitusta 45 000 euroa yhteistyöhön Irlannin rajakreivikuntien vastaavien katolisten järjestöjen kanssa teatteritoiminnan alalla.

Kumppaniksi valittiin Donegalin kreivikunnan Ballybofeyssa sijaitsevan ”*Balor Development Group*” -järjestön teatteriryhmä, joka sekin näkee kulttuurierot osasyiksi protestanttien ja katolisten yhteisöjen välisiin väärinkäsityksiin. Aluksi belfastilainen yhdistys valmisti ja esitti Irlannin tasavallassa kaksi näytelmää, joilla haluttiin lisätä ymmärtämystä protestanttisen työväenluokan kulttuuria, arvoja ja pyrkimyksiä kohtaan.

Kulttuurin poluilla

Lisätäkseen ja syventääkseen tätä valtioiden ja ennen kaikkea yhteisöjen rajat ylittävää yhteistyötä kumppanuusjärjestöt toteuttivat seuraavaksi *Kulttuurin poluiksi (Cultural Pathways)* kutsutun hankkeen, jonka tarkoituksena on tarjota Belfastin protestanttien ja Ballybofeyn katolilaisnuorille tilaisuuksia tutkia, verrata ja arvioida yhdessä omaa kulttuurista omalaatuisuuttaan.

Peace II –ohjelmasta 150 000 euron rahoituksen saaneissa hankkeissa järjestettiin kuusi ”kulttuurioppimiskumppanuutta”, jotka koostuivat kummankin yhteisön jäsenistä eli Ballymacarretin protestanttien ja Ballybofeyn katolisten nuorista.

Kussakin kumppanuudessa kehitettiin avaintemojen ympärille moduuleja, joiden avulla osallistujat oppivat tuntemaan toisensa, ymmärtämään ja arvostamaan toisiaan ja samalla kunnioittamaan toistensa eroja.

Esimerkiksi ”sosiaalisen vuorovaikutuksen” moduuli muotoutui vapaamuotoiseksi toiminnaksi, kuten käynniksi kyseisillä seuduilla, urheilutoiminnaksi, teatterityöryhmiksi, tanssi-illoiksi, seurapeleiksi jne.

”Luottamuksen rakentamisen” moduulissa tarjoutui mahdollisuus osallistua toisen ryhmän toimintaan.

Esimerkiksi urheilun piirissä katoliset nuoret osallistuivat *Glentoran FC:n* jalkapallo-otteluihin, ja protestanttien nuoret kutsuttiin puolestaan seuraamaan kelttiläistä jalkapalloa.

”Kulttuurin ymmärtämisen” moduulin tarkoituksena on, kuten sen nimestäkin ilmenee, lisätä yhteisöjen nuorten tietoisuutta omasta kulttuuriympäristöstään. Sen puitteissa kokoontuu tanssi- ja teatteriryhmiä sekä gaelinkielen opetusryhmä, ja osallistutaan yhdessä kummankin yhteisön perinteisesti erittäin latautuneisiin tapahtumiin, kuten protestanttien heinäkuun marsseihin ja katolisten Pyhän Patrikin juhlintaan.

Mainittakoon vielä ”poliittisen tietoisuuden” moduuli, jonka tarkoituksena on auttaa nuoret huomaamaan, missä määrin politiikalla voidaan vaikuttaa heidän ja heidän yhteisönsä arkielämään. Osallistujat ovat päässeet käymään poliittisten instituutioiden pääpaikoilla (Irlannin parlamentissa, Pohjois-Irlannin kansalliskokouksessa, Belfastin ja Dublinin kaupungintaloilla jne.) ja tapaamaan näihin elimiin valittuja edustajia.

Ballymacarretin ja Ballybofeyn kesken harjoitettava monikulttuurinen yhteistyö on esimerkittä kahdellakin tapaa: Koska yhteistyö perustuu siihen osallistuvien nuorten omaan aloitteeseen, se heijastaa Peace-ohjelmassa noudatettavaa alhaalta ylöspäin -periaatetta. Toisaalta nuorilla on itse edustamaansa katoliseen tai protestanttiseen yhteisöön palatessaan parempi tietämys ja vähemmän ennakkoluuloja ”vastapäisistä” naapureistaan.

Tutustumismatka ehdokasmaahan

Tsekki Valmiina palvelukseen

Koulutetun väestönsä, teollisten perinteidensä ja monien muiden valttiensa ansiosta Tsekin arvioidaan nopeasti nousevan Euroopan unionin eturivin taloudellisten toimijoiden joukkoon.

Tsekin tasavalta vastaa maantieteellisesti Böömin ja Määrin historiallisia alueita, jotka olivat Habsburgien alaisuudessa vuodesta 1526 vuoteen 1918. Slovakian tavoin Tsekin tasavalta on syntynyt tammikuussa 1993, kun Tsekkoslovakia jakautui rauhanomaisesti kahdeksi itsenäiseksi valtioksi.

Tsekin pinta-ala on 78 866 km² ja pinnanmuodostus suhteellisen mäkinen ja ylänköinen. Maata kutsutaan ”Keski-Euroopan vesivarastoksi”, sillä sen halki kulkee lukuisia suurempia ja pienempiä jokia, kuten Elbe ja Oder, jotka yhdistävät sen Pohjanmereen ja Itämereen.

Tsekissä on noin 10 280 000 asukasta, mikä vastaa väestötiheyttä 132 asukasta neliökilometrillä. Maan väestö on jakautunut varsin tasaisesti ja asuu erityisesti lukuisissa pienissä ja keskikokoisissa kaupungeissa. Suuria asutuskeskuksia on nimittäin vain muutama. Praha, joka on paitsi pääkaupunki myös maan ylivoimaisesti suurin kaupunki (1 300 000 asukasta), ei ole haitannut muiden suurten kaupunkien kehittymistä. Näitä ovat Brno (400 000), Ostrava (350 000) ja Plzen (180 000 asukasta).

Voimavarat ihmisissä

Vaikka Tsekillä ei olekaan merkittäviä luonnonvaroja, sen alueet ovat vanhastaan kuuluneet Euroopan kehittyneimpiin. Vuosien 1945 ja 1989 välillä sen elintaso oli Keski- ja Itä-Euroopan maiden korkeimpia. Tästä huolimatta lähes kaikki varat olivat hallituksen käsissä ja kauppaa käyntiin lähes pelkästään muiden Itä-Euroopan maiden kanssa.

Uusi markkinatalous luotiin siis lähes olemattomalle perustalle. Maan infrastruktuuri oli kuitenkin vakaa, ja yksityistämishjelma, jonka avulla kansalaiset saattoivat muun muassa ostaa kuponkeja edulliseen hintaan ja vaihtaa ne myöhemmin yritysten osakkeisiin, helpotti yksityistämistä laajoilla talouden aloilla. Valtio on vienyt kansallisen omistusrahaston (FNM) avulla päätökseen tähän mennessä noin 97 prosenttia vuonna 1991 suunnitelluista yksityistämishankkeista. Yksityinen sektori on hyvin vakiintunut ja edustaa ylivoimaisesti suurinta osaa Tsekin taloudesta. Vuonna 2001 yksityisyrietykset tuottivat 79,8 prosenttia maan BKT:sta.

Tsekin talous on kasvanut vuodesta 1989 lähtien nykyksittään kasvukausien (1993-1996 ja 2000-2001) ja taantumien (1989-1992 ja 1997-1999) vuorotellen. Maassa elokuussa 2002 esiintyneet suurtulvat saattavat osaltaan heikentää sen talouden suorituskykyä lyhyellä aikavälillä ja jarruttaa vastikään alkanutta elpymistä.

Vuoden 2000 jälkeen Tsekki on lähentynyt Euroopan unionin reaalitytuloa vain vähän. Vuonna 2001 asukaskohtainen keskitulo ostovoimastandardeina mitattuna oli 57 prosenttia yhteisön keskiarvosta. Tulotason erot ovat suuret pääkaupungin ja muun maan kesken. Prahassa tulotaso on 124 prosenttia yhteisön keskiarvosta, mutta yksikään maan muista alueista ei saavuta 75 prosentin rajaa. Kokonaisuudessaan Tsekki on kuitenkin onnistunut toiminnassaan: se on ostovoimaltaan tulevien jäsenvaltioiden neljänneksi vaurain Kyproksen, Maltan ja Slovenian jälkeen.

Maan kehityksen tulevaisuudennäkymät ovat erittäin valoisa ennen kaikkea työvoiman korkean koulutustason ansiosta: OECD:n mukaan sen jäsenmaista juuri Tsekissä on prosentuaalisesti eniten luonnontieteiden ja tekniikan alan korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Teollisuuden, matkailun ja kaupan kehitys

Vuonna 2001 Tsekin maatalouden osuus oli 4,2 prosenttia bruttojälöstusarvosta ja maatalouden työllisyyden osuus 4,6 prosenttia kokonaistyöllisyydestä. Maatalouden taantuma on ollut pitempi ja syvempi, eikä elpymistä ole juuri havaittavissa maan muuhun talouteen verrattuna.

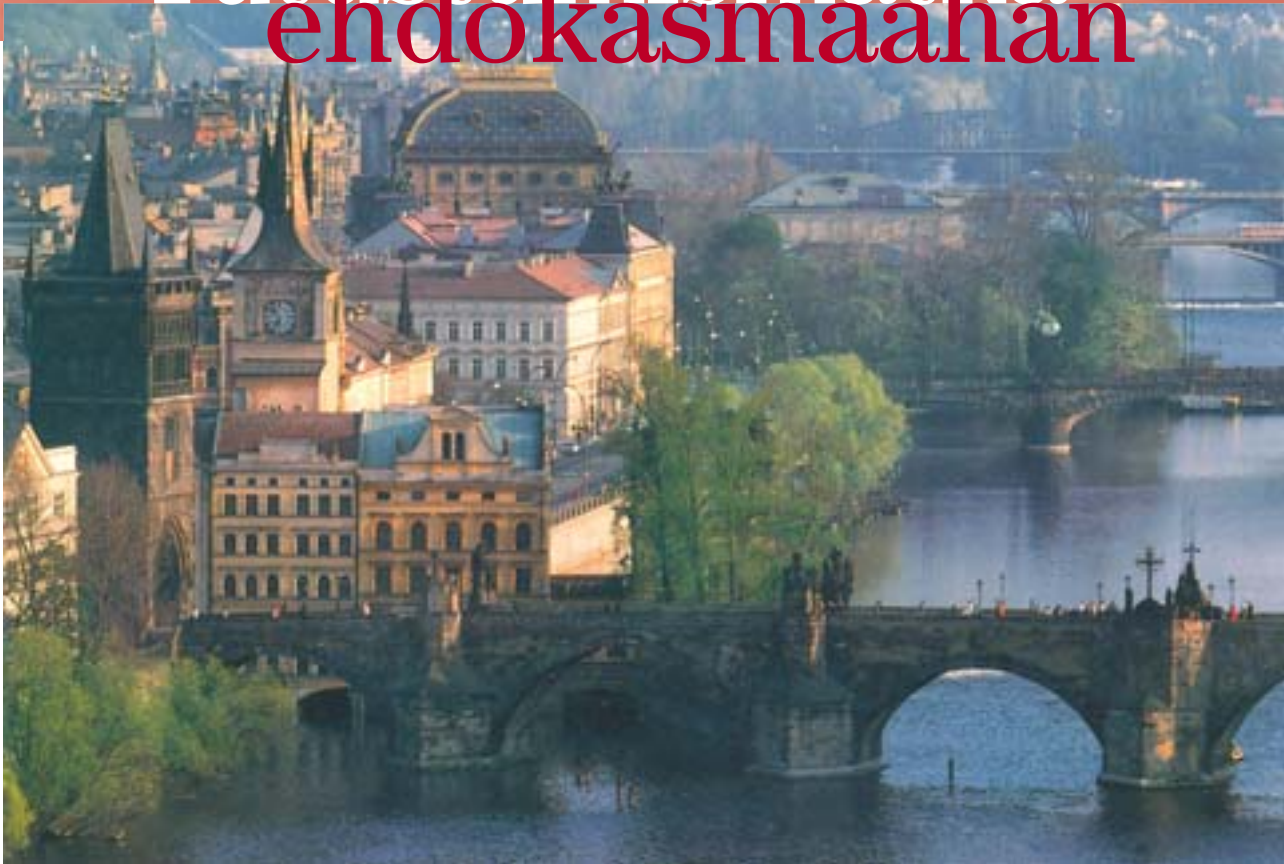
Jalostusteollisuuden osuus BKT:sta on 42 prosenttia. Vuoden 1989 jälkeen monia kannattamattomia yrityksiä ja kaivoksia on suljettu. Raskas teollisuus ja metallurgia ovat edelleen suuria aloja, mutta myös perinteisen teollisuuden (kenkä-, lasi- ja tekstiiliteollisuus) toiminta on elpynyt.

Palvelualan osuus BKT:sta on 53 prosenttia. Matkailutoiminta on kasvanut tuntuvasti vuodesta 1990: Prahasta on tullut Euroopan suosituimpia kaupunkikohteita. Myös maan muut osat vetävät puoleensa matkailijoita noin 2 500 linnan ja palatsin ja koko maailmassa ennätyskellisten 900 kuuman lähteen ansiosta. Tsekissä on jo vuosia käynyt noin 12 miljoonaa matkailijaa vuodessa.

Tsekit ovat lisäksi onnistuneet suuntaamaan kauppavirtansa länteen ja saamaan maahan merkittäviä

(¹) Taloudellisen yhteisön ja kehityksen järjestö.

Tutustumismatka ehdokasmaahan

ulkomaisia lainoja ja investointeja. Kauppa Euroopan unionin kanssa kasvaa kasvamistaan. Yhteisön vienti Tsekiin vuonna 2001 oli 27,3 miljardia euroa (eli 61,8 prosenttia Tsekin tuonnista) ja yhteisön tuonti Tsekistä 25 miljardia euroa (eli 68,9 prosenttia maan viennistä).

Yhteisön Tsekiin suuntautuvan viennin tärkeimmät alat olivat vuonna 2001 koneet ja sähkötarvikkeet, liikennevälineet ja muut metallit kuin jalometallit. Tsekistä tuotiin yhteisöön pääasiassa edellä mainittuja tuotteita sekä lisäksi tekstiilejä.

”Eurooppalainen” aluejako

Tsekin tasavalta jaettiin 1. tammikuuta 2000 seitsemän alueen sijasta 14 hallintoalueeseen. Ne ovat Saksan ja Itävallan esimerkkeihin perustuvia osavaltioita, joilla on osittainen itsehallinto. Kesäkuussa 2000 annetussa laissa on määritelty alueellista ja paikallista kehitystoimintaa varten kahdeksan NUTS II –tason ”koheesioaluetta”.

Maantieteellinen perusjako nojautuu 73 piiriin (”okresi”) ja neljään kaupunkiin (”mesto”).

Vuosina 2000–2002 Euroopan unionin Tsekille liittymisen valmisteleminen myöntämän rahoitusavun vuotuinen kokonaismäärä oli noin 79 miljoonaa euroa Phare-ohjelman puitteissa (taloudellista ja sosiaalista siirtymävaihetta koskeva tuki), 22 miljoonaa euroa Sapard-ohjelman puitteissa (maalaisuus ja maaseudun kehittäminen) ja 57–83 miljoonaa euroa Ispa-ohjelman puitteissa (ympäristö- ja liikennealojen infrastruktuurihankkeet).

Kööpenhaminan huippukokouksessa vuosiksi 2004–2006 päätetty talousarvio jakautuu Tsekin osalta seuraavasti: 1 286,4 miljoonaa euroa tavoitteeseen 1, 63,3 miljoonaa euroa tavoitteeseen 2, 52,2 miljoonaa euroa tavoitteeseen 3, 60,9 miljoonaa euroa Interreg-aloitteeseen ja 28,4 miljoonaa euroa Equal-aloitteeseen. Rakennerahastojen ja koheesiorahaston yhteenlaskettu

rahoitus Tsekille on arvioitu yli 2 327 miljoonaksi euroksi.

Yhteystiedot:

Ministerstvo pro Místní Rozvoj (Tsekin aluekehitysministeriö)
Staromestske namesti 6
CZ-110 15 Praha 1
Pub. +420 22486 1111
Faksi +420 22486 1333
Verkkosivut: www.mmr.cz

Pinta-ala

78 866 km²

Asukasluku

10 299 125 asukasta
Väestötiheys: 131 asukasta/km²
(EU-15: 118 asukasta/km²)

Talous ja työllisyys

BKT/asukas (2001): 13 300 euroa
(EU-15: 23 200 euroa)
Indeksi BKT/asukas
ostovoimapariteettina (2001):
57 (EU-15: 100)
Työttömyysaste (2002): 7,7 prosenttia
(EU-15: 7,7 prosenttia)

Kysymyksiä Tsekin aluekehitysministerille Pavel Nemečille

Mitkä ovat tärkeimmät taloudelliset ja sosiaaliset haasteet, joihin Tsekki joutuu vastaamaan?

Vaikka ”samettivallankumouksesta” on kulunut juuri ja juuri 13 vuotta, Tsekki on edistynyt huomattavasti matkallaan kohti vakaata ja vaurasta markkinataloutta. Edessä on kuitenkin vielä muutamia ponnistuksia: julkistalouden tasapainottaminen hillitsemällä edelleen kasvavaa vajetta, sosiaaliturvakustannusten entistä parempi hallinta, kiinteistömarkkinoiden sääntelyn vapauttaminen uusien asuntojen rakentamisen edistämiseksi sekä työntekijöiden liikkuvuus. Rakenteellisista vaikeuksista kärsivät ja kehityksessä jälkellä jääneet alueet muodostavat nekin hyvin merkittävän ongelman.

Kuinka haasteet otetaan huomioon eri alojen kansallisessa aluepolitiikassa?

Aluekehitysministeriö pyrkii löytämään ongelmiin tehokkaat ratkaisut. Hallitus tutkii parhaillaan esimerkiksi ehdotustamme uudeksi asumislainsäädännöksi, jonka tarkoituksena on vapauttaa markkinat asteittain. Hiljattain hyväksytyyn yhteisen alueellisen toimintaohjelman ansiosta voidaan toteuttaa erityisiä kehitysstrategioita vaikeuksissa olevilla alueilla, muun muassa tuotantosuuntaa vaihtavilla kaivos- ja terästeollisuusvyöhykkeillä Määrin-Sleesian alueella ja Böömin pohjoisosassa. Myös uusissa alakohtaisissa toimintaohjelmissa otetaan huomioon alueiden välisten erojen kaventamisen välttämättömyys

muun muassa uusien teknologioiden muodossa.

Mitä maanne odottaa Euroopan unioniin liittymiseltä?

Olemme ylpeitä päästessämme tauon jälkeen takaisin omalle paikallemme talousalueella, johon olemme kuuluneet jo vuosisatoja. Haluaisimme hyödyntää mahdollisimman laajasti henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaata liikkuvuutta. Tsekin tasavalta ei tyydy kuitenkaan pelkkään saajan asemaan, sillä on myös paljon annettavaa: hyvin säilynyttä eri alojen teollista taitotietoa, jonka arvo on taas nousussa, dynaamisia pk-yrityksiä sekä avoimia ja kekseliäitä ihmisiä. Toivon, että voimme osoittaa olevamme läntisin laajentumisen myötä unioniin liittyvistä uusista jäsenvaltioista.

Mitkä ovat tulevan laajentumisen suhteen toistaiseksi ratkaisemattomat kysymykset?

Kuten me kaikki tiedämme, Tsekin liittymisprosessi on saatu onnistuneesti päätökseen, ja odotamme innokkaina liittymistä Euroopan unioniin toukokuussa 2004. Tuolloin jäsenyys kuitenkin vasta alkaa. Vielä on neuvoteltava erilaisista siirtymäjärjestelyistä, jotka voivat olla maallemme myös epäsuotuisia. Sellaisia ovat esimerkiksi työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat rajoitukset – toki arvostamme sitä, etteivät useammat jäsenvaltiot päättäneet soveltaa näitä rajoituksia – tai Tsekin maantiekuljetusyritysten harjoittamaa kabotaasiliikennettä koskevat rajoitukset. Meidän on

toisaalta ymmärrettävä, että omien sisämarkkinoidemme ja yritystemme suojelemiseksi sovitut järjestelyt ovat nekin väliaikaisia ja että meidän on onnistuttava taloutemme mukauttamisessa.

Mitä Tsekillä on annettavana Euroopan unionille aluepolitiikan alalla ja mitä vastaavasti Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot voivat antaa teidän maalenne?

Tsekki sijoittuu Euroopan mantereella niin taloudellisesti kuin maantieteellisestikin lännen ja idän välimaille. Se voi siis toimia eräänlaisena suuremman alueen ”integrojana”. Historiallisesti maamme on onnistunut säilyttämään viime vuosikymmenen teollisuuden rakenneuudistuksen aiheuttamista pienistä häiriöistä huolimatta mahdollisuutensa ja elintapansa, ennen kaikkea tietynlaisen tasapainon kaupungin ja maaseudun välillä. Voimme luovuttaa tämän kokemuksemme sekä ”vanhojen” että ”uusien” jäsenvaltioiden käyttöön. Unioni puolestaan voi auttaa maatamme kohentamaan investointitasoaan, erityisesti rakennerahastojen ja koheesiorahaston avulla, sillä toistaiseksi ainoastaan Prahan alueen asukaskohtainen BKT ylittää Euroopan unionin keskiarvon. Siksi ministeriöni saattaakin toimintavalmiiksi hallintoorganisaation, jonka avulla EU:n varoja voidaan käyttää parhaalla mahdollisella tavalla koko Tsekin alueen kehittämiseksi.

Haastattelu tehty 3. helmikuuta 2003.

Tutustumismatka alueeseen

Norte (Portugali)

Tasapainotusta ja innovointia

Rannikon ja sisämaan välisten erojen kaventaminen ja tämän varsin teollistuneen alueen yritysten kilpailukykyyn parantaminen ovat ensisijaiset tavoitteet Portugalin pohjoisella Norten alueella.

Tunnetuimman tuotteensa eli Dourown yläjuoksulla viljeltävistä kuuluisista viiniköynnöslajikkeista saatavan portviinin ansiosta Portugalin pohjoisin osa on maan alueista kaikkein avoimin ulkomaailmaan: sen osuus koko maan viennistä on yli 40 prosenttia. Nortin alueella asuu myös kolmannes maan väestöstä eli 3,7 miljoonaa ihmistä ja 39 prosenttia alle 25-vuotiaista portugalilaisista, mistä johtuen se on väestöltään maan nuorimpia alueita.

Muun Portugalin tavoin Norte on voimakkaasti kaksijakoinen rannikon ja sisämaan kesken: rannikkokaistaleella väestötiheys on suuri ja valtaosa nuoristakin asuu sillä, ja samaan aikaan sisämaata vaivaavat väestökato ja ikääntyminen.

Väestölliset erot näkyvät myös taloudellisesti ja sosiaalisesti: Porton kaupunkialue on erittäin vireää ja teollistunutta, mutta sisämaan harvaan asutut seudut kärsivät innovaatiovalmiuksien ja yrittäjähengen puutteesta.

Nortin haasteisiin kuuluvatkin Porton alueen rakenneuudistus (erityisesti sosiaalisen syrjäytymisen, kuljetusten intermodaalisuuden ja jätevedenpuhdistuksen aloilla) ja toisaalta sisämaan kaupunkitaajamien kehittäminen ja muuttaminen tasapainottaviksi keskuksiksi, jotka pystyvät vireyttämään ympäröivän maaseudun. Rajayhteistyö Espanjan kahden naapurialueen, Galician sekä Kastilian ja Leónin kanssa, on osa tätä toimintaa.

Pieniä ja keskisuuria yrityksiä

Norte, Portugalin teollistunein alue, on Euroopan teollisuusalueista kymmenennellä sijalla. Lähes kolmannes yrityksistä ja noin puolet työssä käyvästä väestöstä työskentelee jalostusteollisuudessa, jonka tärkeimmät alat ovat tekstiili-, vaatetus- ja kenkäteollisuus.

Alueen talousrakenteelle on tyypillistä myös pk-yritysten suuri määrä: vain 1,2 prosentissa nortelaisyrittäjistä on yli 100 työntekijää. Aluekehitysstrategiassa tuetaan näin ollen myös pk-yrityksiä perustamalla infrastruktuureja ja tukipalveluja, investoimalla innovaatioon ja yritysten kansainvälistymiseen sekä toteuttamalla erilaista

alueellisen tuotantoverkoston kilpailukykyä parantavaa toimintaa.

Operaatio Pohjoinen

Nortin alueen vuosien 2000–2006 toimintaohjelma, jota kutsutaan nimellä ”Operação Norte” (Operaatio Pohjoinen), heijastelee kansallista kehitysstrategiaa, ja sillä on tähtäimessä kolme päätavoitetta:

- parantaa Nortin alueen väestön koulutustasoa, lisätä sen työllistettävyyttä ja edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta
- edistää alueelliseen kilpailukykyyn vaikuttavia tekijöitä ja uudistaa seudun tuotantojärjestelmiä
- varmistaa kestävä ja tasapainoinen yhdyskuntasuunnittelu.

Yhteystiedot:

Comissão de Coordenação da Região do Norte
Rua Rainha D. Estefânia, 251

P-4150-304 Porto

Pub. +351 22 608 6325

Faksi. +351 22 608 6309

Sähköposti: norte@ccr-n.pt

Verkkosivut: www.ccr-n.pt

Pinta-ala

21 289 km²

Asukasluku (2001)

3 687 212 asukasta

Väestötiheys: 173,2 asukasta/km²

Talous ja työllisyys

BKT/asukas (2000): 9 260 euroa (EU-15: 21 258 euroa)

Indeksi BKT/asukas ostovoimapariteettina (2000): 56 (EU-15=100)

Työttömyysaste (2001): 3,7 prosenttia (EU-15: 7,7 prosenttia)

Rakennerahastot (2000–2006)

Tavoite 1

EU	Muut julkiset varat	Yksityiset varat	Yhteensä
7 644 147 000 euroa	4 402 017 000 euroa	4 362 430 000 euroa	16 408 594 000 euroa

Viiniköynnösten Douro – osa maailman kulttuuriperintöä

Unescon ylläpitämään maailman kulttuuriperintöluetteloon ottamisen odotetaan edistävän, suojelevan ja kehittävän tätä maailman vanhimman alkuperänimityksen omaavaa viininviljelyaluetta.

Dourojoki kuuluu Portugalin pohjoisosien maamerkkeihin. Se alkaa Espanjasta, Kastilia ja Leónista, ja virtaa koko Norten alueen halki päätyen Porton kaupungin edustalla olevaan merenlahteen. Douron nimi liittyy kuitenkin ennen kaikkea maailman vanhimpaan viininviljelyalueen alkuperänimitykseen "Vinhos do Alto Douro". Ihmisten ankaran ja hellittämättömän työn avulla tämä laaja liuskekivialue on muokattu todelliseksi maatalouden maisemalliseksi muistomerkeksi, jota portugalilainen runoilija Miguel Torga kutsui "*ainoaksi äärettömäksi ilmeisyydeksi, jolla voimme hämmästyttää maailmaa*". Ylä-Douron viljelyalueen pinta-ala on lähes 250 000 ha, mistä viinintuotannon osuus on 20 prosenttia. "Vinhos do Alto Douro" alueella tuotetaan maailmanlaajuisestikin tunnettua erikoistuotetta, portviiniä. Siitä saa elantonsa kaikkiaan 9 000 tilaa.

Douron viininviljelyalueen erityisestä kulttuuriarvosta ja maisemien omalaatuisuudesta vakuuttunut joukko paikallisia, alueellisia ja kansallisia merkkihenkilöitä ja tahoja ei säästellyt vaivojaan paitsi saadakseen sen Unescon maailmanperintöluetteloon myös löytääkseen kokonaisvaltaisen ratkaisun alueen säilyttämiseksi, hyödyntämiseksi ja kehittämiseksi kestäväällä tavalla.

Rei Afonso Henriques –säätien aloitteesta ja Trás-os-Montes e Alto Douro –yliopiston tuella saatiin käyttöön yhteisön varoja, joilla laadittiin kuntien yhteinen maankäyttösuunnitelma, perustettiin 13 kunnan ja muiden tahojen muodostama Vinhas do Alto Douro alueen kehitysyhdistys ja laadittiin hakemus alueen sisällyttämiseksi Unescon maailmanperintöluetteloon.

Toiminta tuotti tulosta, sillä 14. joulukuuta 2001 Helsingissä kokoontunut Unescon maailmanperintökomitea ilmoitti, että Alto Douron viinialue oli hyväksytty maailmanperintöluetteloon "kehittyvänä ja elävänä kulttuurimaisemana". Tämä oli suuri askel seudun kansainväliseksi tunnustamiseksi, edistämiseksi ja kehittämiseksi matkailutoiminnan vahvistumisen pohjalta.

Douron pääseminen osaksi maailmanperintöä on osoitus siitä, ettei yhteisön varoilla rahoiteta pelkästään infrastruktuureja. Norten alueen koordinoitavaltuuskunnan mielestä toiminnan tuloksellisuus osoittaa, että tämän kaltaisilla rahallisesti vaatimattomillakin hankkeilla voidaan löytää rakentavia ratkaisuja aluesuunnittelun ja –kehityksen kysymyksiin.

INTERREG III A Rhein-Maas-Nord

Elintarviketurvallisuutta yli rajojen

Saksalais-alankomaalaisen Rhein-Maas-Nord-euregio-alueen teollisuus ja viranomaiset ovat yhdistäneet voimansa ja perustaneet rajat ylittävän laatumerkinnän, jolla halutaan taata maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden turvallisuus vahvistamalla samalla alueen talouden avainsektoria.

Saksan ja Alankomaiden Interreg-ohjelmien yhteisellä täytäntöönpanolla on pitkät perinteet ja vakiintuneet yhteistyörakenteet, koska nimenomaan näissä puitteissa otettiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1958 käyttöön euregio-käsite^(*), joka on nykyisin laajalle levinnyt Euroopan unionin rajaseuduilla.

Maataloustuotteiden, elintarvikkeiden ja rehujen tuotanto on Saksan Nordrhein-Westfalenin ja Alankomaiden Limburgin rajalla sijaitsevan Rhein-Maas-Nord-euregio-alueen talouden erittäin merkittävä ala.

(*) Vuonna 1958 perustettu Gronaun ja Enscheden euregio-alue on rajat ylittävän yhteistyön vanhin rakenne.

BSE, sikarutto, dioksiini ja salmonellatartunnat ovat esimerkkejä Euroopassa viime vuosina toinen toistaan seuranneista elintarviketriiseistä, jotka ovat herättäneet kuluttajien epäluulot ja tuoneet ilmi maatalouden ja elintarviketeollisuuden eri tuotantosuuntien herkkyyden.

Tämän euregio-alueen saksalaiset ja alankomaalaiset kumppanit päättivät reagoida tilanteeseen menemällä asioiden edelle ja käynnistivät Interreg-ohjelman puitteissa yhteisen tutkimus- ja kehityshankkeen, jonka nimenä on "Rhein-Maas-Nord-euregio-alueen maatalous-, elintarvike-

ja rehuteollisuuden rajat ylittävä integroitu laatumerkintä".

Hankkeessa on viisi päävaihetta:

1. Tuottajat ja eläinlääkintäviranomaiset määrittelevät ja hyväksyvät yhteisesti ketjun alusta loppuun ulottuvan laaduntarkkailuprosessin.
2. Perustetaan jalostusyriyten tuotantoketjuihin erikoistuneet, rajat ylittävät "neuvontatiimit".
3. Kehitetään terveydellisiä seikkoja koskeva yhteinen viestintäverkosto.
4. Osallistujayritykset laativat ja ottavat käyttöön HACCP-

tyyppisen (*Hazard Analysis Critical Control Point*) laaduntarkkailuvälineen.

- Neljässä kokeiluyrityksessä on otettu käyttöön tunnistus- ja jäljittämisyjärjestelmät sekä asianmukaisia tarkastusvälineitä. Yritykset vaihtavat kokemuksiinsa ja huolehtivat tiedon perillemenosta jokaisen tuotantosuunnan jokaiselle toimijalle sekä tiedonkulusta neuvontatiimien verkoston kautta.

Lisäksi valikoitu ryhmä pieniä ja keskisuuria maataloustuote- ja elintarvikeyrityksiä kehittää yhteistyössä Wageningenin ja Bonnin yliopistojen kanssa yhteisen laadunhallintaohjelmiston.

Hanketta täydennetään järjestämällä integroitua koulutusta ja

tietojenvaihtotilaisuuksia, joilla helpotetaan ongelmanratkaisua ja edistetään asian ymmärtämistä ja riskianalyysejä. Se, että kantavana voimana on saksalais-alankomaalainen kumppanuus edistää samalla monikulttuurisuutta taloussuhteissa. Koska hanke vahvistaa laatua ja turvallisuutta, sen odotetaan lujittavan tämän euregio-alueen maatalous-, elintarvike- ja rehualan kannattavuutta ja kilpailukykyä.

Yhteystiedot:

Euregio Rhein-Maas-Nord/Euregio Rijn-Maas-Noord

D-41050 Mönchengladbach

Pub. +49-0-2161 259 230

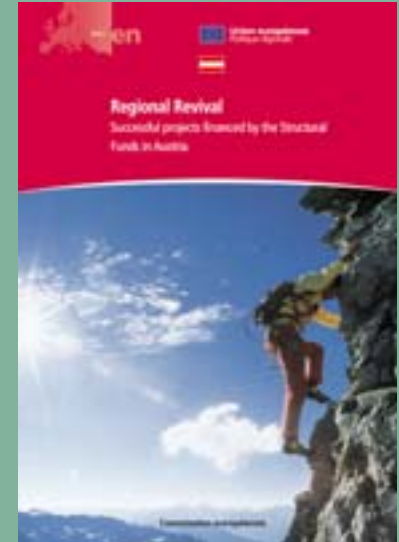
Faksi +49-0-2161 259 239

Sähköposti: info@euregio-rmn.de

Verkkosivut: www.euregio-rmn.de

Regional revival - Successful projects financed by the Structural Funds in Austria

EU:n Itävallassa rahoittaman 21 hankkeen valikoima.

Saatavilla saksaksi ja englanniksi (Huhtikuu 2003).

Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä toinen väliraportti

Saatavilla EU:n 11 virallisella kielellä ja 10 ehdokasmaan kielellä.

Online

<http://www.localdeveurope.org>

“Rahoitusneuvonnan ammattilaiset paikalliskehityksen palveluksessa” on tulosta kuuden jäsenvaltion (Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan) järjestöjen ja asiantuntijoiden muodostamasta kumppanuudesta. Euroopan komission työllisyys- ja sosiaaliasioiden pääosaston rahoittaman hankkeen tarkoituksena on edistää tehokkaiden rahoitusvälineiden järjestämistä ja käyttöä paikallis- ja alueviranomaisten keskuudessa alueiden paikalliskehityksen tehostamiseksi. Sivusto on kolmikielinen ja luettavissa englanniksi, ranskaksi ja italiaksi.

<http://www.ctp.org>

Sivusto kuuluu Pyreneiden työyhteisölle, joka perustettiin vuonna 1983 “Alppien muodostaman kaaren” mallin mukaisesti voimistamaan rajat ylittävää yhteistyötä seitsemän Euroopan alueen (Aquitaine, Aragon, Katalonia, Baskimaa, Languedoc-Roussillon, Midi-Pyrénées, Navarra) sekä Andorran kesken. Espanjaksi on saatavissa jo erittäin runsaasti tietoa, ja sivuston on tarkoitus olla luettavissa piakkoin myös ranskaksi, katalaaniksi ja baskiksi.

<http://www.eminderproject.com>

“e-Minder” (**e**lectronic **CoM**mmerce **L**everag**I**ng **N**etwork for **D**eveloping **E**uropean **R**egions, sähköisen kaupan verkosto Euroopan alueiden kehittämiseksi) on Kyproksen, Espanjan Galician ja Puolan Pomorzen muodostama, yhteisön kuudennen tutkimuksen ja kehityksen puiteohjelman (www.cordis.lu/ist) IST-tavoitteen mukainen yhteistyöhanke. Sivustossa on paljon sähköisen kaupan asemaa aluekehityksen valossa koskevia hyödyllisiä linkkejä.

Yhteystiedot

Euroopan komissio, aluepolitiikan pääosasto
Yksikkö 01 “Tiedotus ja viestintä”
Thierry Daman
41, avenue de Tervuren, B-1040, Bruxelles
Faksi +32 2 296 60 03
Sähköposti: regio-info@cec.eu.int
http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_fi.htm

Komissaari Michel Barnier
<http://europa.eu.int/barnier>

Tietoja Euroopan unionin aluetuista
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

© Euroopan yhteisöt, 2003
Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Julkaisutoimisto

Publications.eu.int